

annyit akartunk jelezni, hogy csak azon indítványok vehetők figyelembe, melyek minden esetre tökélyesebbek az eredeti szerkezetnél! — Quot capita tot sensus, — ezen közmondás a jelen kérdés, a vadászati jog szabályozásnál nagyon alkalmazható! . . . és a hány ház annyi szokás! az áll az eddigi vadászati gyakorlatnál! Végezetül annyit vagyunk bátrak még kijelenteni, hogy habár óhajtjuk is hogy az új vadászati törvények democraticus alapon nyugodjanak, de a mellett óhajtjuk azt is, hogy abban a fegyvertarthatási jogra minél nagyobb figyelem legyen fordítva; ezt a sok többi közt, főleg a társadalmi nyugodt élet, a közbiztonság, fenhangon követeli; s talán nincs is oly józan polgára a hazának, ki az etéren való megszorítást félre magyarázná, és nem azt tartaná szem előtt, hogy salus reipublicae, suprema lex!

Neisidler János,

in kei uradalmi főerdész.

Megjegyzések a fennebbi levélre.

A véletlen úgy akarta, hogy a fennebbi levélben kifejezett nézetekkel még azok közzététele előtt megismerkedjem, és szerencsésnek tartom magamat, hogy szerény megjegyzéseimet arra, még ezen füzetben megtehetem.

Engedje meg t. N. J. úr kimondanom, hogy becses levélben kifejtett nézeteinek alapelvei ugyanazok, mint amelyekre én e lapok júniusi füzetében közlött „A vadászati jog a tulajdonjognak elválaszthatlan tartozéka“ című cikkemet alapítottam; pedig N. úr levele május 11-én, tehát az idézett cikk-nél korábban kelt.

Megvalloim felette jól esett nekem ezen felfedezés, mert ebben bizonyítékát láttam annak, hogy ezen alapelvek helyesek, s hogy akkor, midőn nekik kifejezést adtunk, csak elfogultságtól megtisztult meggyőződésünk sugallatának engedtünk. A különbség köztünk csak az, hogy míg N. úr csak a Gr. F. L.

úr javaslata egyes pontjait támadja meg, addig én azt kívántam megmutatni, hogy minden eddig a közönségnek bemutatott törvényjavaslatok helytelen alapra vannak fektetve, ellenmondást foglalnak magukban, hosszadalmasok, és célszerűtlenek. Engem is Gr. F. L. úr nézetei indítottak arra, hogy e tárgyban tollat ragadjak; de azok az én elveimmel oly homlokegyenes ellentétben vannak, hogy az egyes pontok yitatasába boesát-koznom nem lehetett.

Jelen sorokban csak meggyőzni ohajtom N. urat és azokat, kik elvben velünk egyeznek, arról, hogy a fennebbi levél igen gyöngédén bánik tárgyával, és nem mond ki mindent, a mit kimondani óhajtana.

Ne vegye tehát rossz neven tőlem t. Neiszidler úr, ha nézeteinek némely pontjainál én is bátorkodom megfogni a penáját, hogy nagyobbbat üthessünk vele!

N. úr is nemzetgazdászati szempontból akarja tekinteni ezen kérdést mint Gr. F. L. úr (magáról állítja). Úgy is kell tekinteni azt valóban! Én is úgy tekintem, s épen azért bátran kimondom, hogy nemzetgazdászti szemüvegen keresztül a Gr. F. L. nézetein a nemzetgazdászathoz még máza sem vehető észre, mit e lapok VI. füzetében közlött cikkem után bizonyítani szükségesnek nem tartok.

N. úr minél democraticusabb alapon kívánja e tárgyat megoldva látni, s kimondja, hogy ezen szellemhez a ministeriumi törvényjavaslat sokkal közelebb áll, mint Gr. F. L. úr nézetei. Ez kétséget sem szenved, sőt azt is bátran ki lehet mondani, hogy Gr. F. L. úréi a jelenkor szelleméhez képest feltűnően aristocraticusok. Ha ezért a szíves olvasó nem hiszi, csak olvassa el azon „Nézetek etc.“ első fejezetének negyedik és következő kikez-déseit, s ha a szíves olvasónak nem „kék“ a vére, akkor bizonyosan a fejébe szökik az.

N. úr nem tartja elfogadhatónak azon törekvést, hogy sza-

bad vadászati területek ne létezhessenek, mert az által az egyéni szabadság is végkép meg szünnék. Úgy hiszem N. úr ezt úgy érti, hogy a birtokos saját területén a vadászatban ne korlátoltassék, s ekkor teljesen osztom véleményét; de ha szabad vadászati területek alatt oly magán birtokokat ért, melyeken bárki vadászhat, azt nem democratismusnak, hanem communismusnak kellene bélyegeznem!

A vadászterületek nagyságát illetőleg N. úr „a 200 holdas területet is nagyon elégségesnek tartja, annál is inkább, mert a vad végtelen elszaporodása kétségen kívül a nemzetgazdaságnak előnyül nem szolgálhat, és soha sem fog szolgálni! — a kár megtérítés nagyon precarius dolog; — a haszonbéri élvezet pedig oly jelentéktelen, hogy abból a divó községi rendszer szerént nem igen fog valaki zsíros falatot ehetni.“

Jöjjön t. N. úr, hogy öleljem meg, hisz mi tökéletesen egy táborban vagyunk; de puskatusázzuk le azt a 200 holdat is, s mondjuk ki bátran a mi szívünkön fekszik, „hogy köszönjük az állam gyámkodást a vadászati terület megszabásában, köszönjük tanácsait a vadászat üzetének módjára nézve, de nem kérünk belőle! Mondjuk ki a ministerium javaslatával, hogy „a vadászati jog a tulajdonjognak elválaszthatatlan tartozéka;“ de ne tegyük hozzá bűnbánólag: „igaz, hogy ily érvelés erdész szájába alig illik.“ Hogy ne illenék? De biz illik! Minden jó hazafi szájába illik megmondani elfogulatlanúl meggyőződését a haza javának ügyében, s én mindenek előtt jó hazafi akarok lenni! Hadd féljenek kimondani az igazat e tekintetben a nagyúrak szolgavadászai, de nekünk kötelességünk a saját szakunkba vágó üzleteket is más hasznos hazai üzletekkel együtt, nem pedig azok elnyomásával, azok ellenére emelni!

A kényszerbérlet- és vadtilalmazás egyes módozataihoz nem akarok hozzá szólani, mert ezen intézményt alapjában elvetendőnek tartom, s ebbeli nézeteimet említett cikkemben

úgy hiszem elég világosan kifejtettem; csak azt jegyzem meg, hogy a Gr. F. L. úr által ajánlott elsőségijogát a volt földesúrnak a vadászati bérbeadásánál, nemcsak „nem helyeseljük“, — mint N. úr magátigen gyöngéden kifejezi — hanem egyenesen jogtalanoknak tartjuk nem csak a többi bérleti szándékozó, — hanem a kis birtokosok irányában is. Miért huzoljunk a multból a jövőbe ily gyűlöletes czölönköt? Tán ez is a nemzetgazdasági érdeket fogná elősegíteni! Talán emelkedik az által a bérsomma, ha a volt földes úr nem megy el az árverésre, tudván, hogy úgy is megfogják kínálni a bérlettel, s akkor olcsóbban jut hozzá, mint ha maga is működött volna a bérösszeg felhágatásán? Vajjon kinek volna kedve az árverésben részt venni, ha tudná, hogy úgy is csak a volt földesúr fogja megtartani a vadászatot! Így csakugyan legkönyebben és legolcsóbban juthatnának a volt földesurak a vadászat bérletéhez; de az árverés előnyei a jelen földbirtokosra tökéletesen meg volnának hiúsítva.

Nem kerülte ki N. úr figyelmét Gr. F. L. úr nézeteinek legclassicusabb része: a vadászati külön független biróság sem. N. úr e feletti nézetét teljesen osztom, de megengedjen a tisztelt olvasó, ha e tárgynál arczom komolyságát a nevetésnek egy vonása megzavarja! E tárgyhoz komolyan hozzá szólni nem lehet. Ez majdnem annyi, mint az országot öt nagyszerű vadászczéhre osztani, mely czéhekben a kebli ügyeket a czéh (vadász) mester az általa kinevezett két czéhbeli ülnökkel intézi el. Aztán a czéhmester a vadászati kihágások ügyében hozott ítéleteket „az igazságügyi vagy belügy-ministernek“ (valószínűleg magának a presidiumnak), „átküldi, ki ezen ítéleteket revidiálván azokat az illető megyéknek birói végrehajtás végett megküldi. Szegény minister, de alárendelt szerepre kárhoztatja őt a Gróf úr! kihágások feletti ítéleteket revidiálni! Pedig sok dolguk van ám

azoknak a szegény ministereknek! Nem volna helyesebb tán külön vadászati ministert kinevezni!

Azt állítja továbbá Gr. F. L. úr, hogy ezen törvényszék nem kerülne az országnak semmibe, mert anniak költségei fedezésére a vadászejegyekért befolyó díjak, a büntetési pénzek, s a vadász területekért holdanként 10 évig fizetendő $\frac{1}{2}$ krajczárnyi fizetések szolgálnának. Ugyan kérem, hát azok nem az ország pénze? Hát az a község, a melyik a vadászatot nem tudja bérbe adni, honnan fogja azon holdankénti fél krajczárt fizetni? — Ezen fizetések az igazság- és pénzügyi közegek által szedessenek be, kik azokról külön könyveket és külön számadást vezetnek! Szegény közegek! tán nincs azoknak elég dolguk az adó beszédésével! tán nincs még elég protokolumok, a vadászczéhek könyveit és számadásait is vigyék! Vagy fogna a kormány minden adóhivatalhoz egy külön pénzügyi hivatalnokot kinevezni a vadászpénzek kezelése véget? mert úgy hiszem a kormány most sem tart több hivatalnokot, mint a menyire szüksége van, s akkor a munka szaporodván, a hivatalnokok számát is szaporítani kellene. Csak tessék a vadász czéheknek vinni saját ügyeiket saját hivatalnokaikkal, s fizetni azokat saját zsebeikből ha tetszik; de a vadászokat 6 forintokkal és a földet félkrajczárokkal ne tessék megadóztatni!

Ezen pénzek Gr. F. L. úr szerint nem tekintendők adónak, hanem egy nagy vadásztársulat alapítványi tőkéjének sat. Itt egészen be van vallva az országos vadászati czéh nagy eszméje, sőt az is, hogy ezen czéh az országos hatóságokat alárendeltjéül tekinti, pénzeit azok által akarja kezeltetni, épúgy mint ítéleteit a fennebiek szerint azok által akarja végre hajtatni. — Azt hiszem, hogy a fennebbieken t. N. úr nézeteinek csak élesebb kifejezést adtam, de elvben tökéletesen találkozunk s engedje meg soraimat azon erős hit kifejezésével zárom be, hogy szaktársaink közt még számos elvbaráttal birunk. Fekete Lajos.